
Among the main geopolitical factors that directly affect the dynamics and distribution of tourist flows, the following should be mentioned:

1. Political coups.
2. Military conflicts that can destroy the tourism industry in a short time.
3. Terrorist attacks. In this sense, tourism is the most attractive phenomenon used as a tool of political influence [1].

Real dangers, in particular caused by political factors: internal and international conflicts in the escalation stage, inability to control a certain part of the state territory, missions of peacekeeping contingents, activities of terrorist organizations, limit, sometimes make it impossible to visit the country. That is why countries and regions that are involved in long-term armed conflicts or are the base of terrorist organizations are excluded from the world tourist exchange.

Conflicts of controlled escalation, including long ones, in the event that the theater of military operations is limited to a small area, do not exclude the possibility of tourists visiting resort areas and tourist centers, provided that they are far from the areas of confrontation, and the state can guarantee the safety of travelers. So, despite the fact that the Arab-Israeli conflict is one of the longest in the world, the borders of Israel have not been officially defined, the three regions are disputed by neighboring state entities and periodically come under fire, the country has been visited by 2,5 to 3,5 million foreign tourists every year during the last decade. tourists [2].

In the case of conflicts caused by internal political crises, which are not long-lasting and are settled without the participation of external forces, as well as unrepeated acts of terrorism that occur in developed countries with a stable domestic and foreign political situation, the decrease in the inflow of foreign tourists may not occur or will be insignificant. The credit of tourists' trust in such tourist centers as Paris, Rome, Nice, London does not run out after cases of terrorist acts. However, if internal political instability develops into mass civil unrest with the participation of terrorist organizations and criminal groups, then the situation in the eyes of potential tourists is associated with the inefficiency of the state government, its inability to ensure the safety of both citizens and visitors. In such cases, the reduction in the flow of tourists becomes a reaction to those events that have already taken place, takes place in the time periods following the incidents, is very significant, and the recovery is slow.

The war in Ukraine clearly showed the dependence of tourism on geopolitical factors. Restoration of tourist flows to the country is possible only after the final termination of the military conflict and the de-occupation of the territories.

References:

1. Mirela M. Geopolitical aspects of the development of international tourism in Ukraine. *Geopolitics of Ukraine: history and modernity*. 2016. Issue 2 (17). P. 257-273.
2. Tkachuk L. Global political instability as a factor in the development of international tourism. *Bulletin of Kyiv National University named after Taras Shevchenko. Series: Geography*. 2018. Issue 2 (71). P. 29-34.

**Андрій КУЗИШИН, Ярослав МАРІНЯК, Інна ПОПЛАВСЬКА, Наталя ФЛІНТА,
Сергій ЗАДВОРНИЙ, Богдан ПУШКАР, Артем ГОРОШКО**
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

ВПЛИВ ПОЛІТИЧНИХ РИЗИКІВ НА МІЖНАРОДНИЙ ТУРИЗМ

Індустрія туризму є надзвичайно чутливою та аналітично-маркерною галуззю господарства. Вона є залежною від багатьох процесів та факторів, Чільне місце в цьому переліку займають політичні ризики.

В своєму диверсифікованому форматі політичні ризики в останні роки завдали серйозної шкоди міжнародному туризму. Спираючись на теорію планування поведінки, Зоу та ін. (2021) стверджували, що у випадку, якщо туристи відчувають політичний ризик, вони безпосередньо змінюють свої туристичні рішення або навіть відмовляються від своїх планів

подорожі. Відповідно, політичні ризики призводить до різкого зниження туристичних прибуттів і до песимістичних очікувань туристів, що, у свою чергу, зменшує витрати на туризм загалом. Зважаючи на значну кількість міжнародних туристів, політичний ризик може мати довгостроковий вплив через особливості планування відпочинку, а відповідно відбувається перефорикування туристичних потоків. Таким чином, політичні ризики традиційно є тривалими в часі та корегують траєкторію розвитку міжнародного туризму в певних країнах та регіонах.

Наразі науковці єдині в думці, що політичні ризики негативно впливають на індустрію туризму. Вже сьогодні є досить підтверджених фактів, що тероризм і політичне насильство завдали серйозної шкоди туристичній галузі України, Тунісу, Єгипту, Ізраїлю, Шрі-Ланки, Фіджі та інших держав, які пережили революційні (на відміну від еволюційних) потрясіння.

Проте фокус досліджень у сфері управління ризиками в туризмі не повинен залишатися лише на рівні усвідомлення негативного впливу політичного ризику на туризм. Принциповим є визначення механізмів, за допомогою яких політичні ризики впливають на туризм, і вивчення шляхів їх пом'якшення в туризмі є найціннішими науковими доробками. Хоча більшість досліджень закликають до посилення регуляторної державної політики з якісної точки зору з метою вироблення алгоритму протистояння та пристосування туристичної індустрії до політичних ризиків, на жаль, наразі є небагато напрацювань, які б формували емпіричний дослідницький підхід для пошуку шляхів пом'якшення таких ризиків в туризмі. Зазвичай ця проблема розглядається в контексті мінімізації господарських ризиків, без врахування специфіки туристичної галузі.

Наголосимо, що державна політика є основним критерієм для уряду в управлінні соціальними державними інституціями і водночас вона є авторитетним орієнтиром для розподілу цінностей у всьому суспільстві. Коли виникають політичні ризики, державна політика повинна відігравати ключову роль у науковому визначенні, динамічному прогнозуванні та ефективному контролі політичного ризику з метою пом'якшення руйнівних впливів політичного ризику на міжнародний туризм.

Індикативною базою оцінки політичних ризиків в туризмі може бути Міжнародний довідник з ризиків країн (*International Country Risk Guide (ICRG)*), який всебічно оцінює вплив ризиків на туризм і розширює граничний зміст управління політичними ризиками в туризмі. Поточний індекс політичного ризику, включаючи традиційні та нетрадиційні типи, опублікований ICRG, зазвичай точніше відображає рівень регіональних політичних ризиків та представляє нові ідеї для дослідження політичних ризиків в туризмі. Варто також зазначити, що поточні дослідження політичних ризиків та туризму в основному зосереджені на підтвердженні взаємозв'язку між цими двома залежностями, але їм бракує інноваційного погляду на неоднорідність та механізми. Для країн з різними рівнями доходів і регіонів також існують відмінності в здатності їхньої туристичної індустрії протистояти політичним ризикам. Таким чином, порівняльне дослідження політичних ризиків країни та регіону для туризму забезпечує більш глибокі та вичерпні висновки для існуючих досліджень. Регулююча роль державної політики в індустрії туризму була визнана вченими, більшість з яких емпірично вивчали вплив державної політики на розвиток туризму, що правда не завжди її розкриваючи саме з позиції управління ризиками в туризмі. Вивчення цього механізму пом'якшення також досягло розвитку та інновацій на основі існуючих досліджень.

Не слід забувати, що індустрія туризму є комплексною галуззю. Різним туристичним компаніям важко координувати свої дії в часі через інформаційну асиметрію. Цей факт особливо актуальний у період ризиків, соціальних та економічних зривів та серйозної інформаційної асиметрії між операторами туризму, інвесторами туризму та туристами, що призводить до провалів туристичного ринку та значно ускладнює управління ризиками. Однак недоліки туристичного ринку важко вирішити виключно шляхом одностороннього регулювання ринку туристичними підприємствами або операторами. Тому в чергове наголошуємо на тому, що державна політика є ефективним каналом для регулювання непрацюючих ринків, координації поведінки суб'єктів туристичної діяльності та пом'якшення

туристичних ризиків.

Література:

1. Задворний С. Креативні індустрії крізь призму конструювання територіальної ідентичності: децентралізаційний контекст // Суспільна географія і картографія: наукова спадщина та сучасні українознавчі студії : матеріали Всеукраїнського наукового онлайн-семінару з участю закордонних учених, присвяченого 120-літтю від народження професора Володимира Кубійовича (1900–1985) (Україна, м. Львів, 17 грудня 2020 р.). Львів : Простір-М, 2021. С. 114-119.
2. Кузишин А.В. Міжнародний туристичний бізнес: Навчальне видання. Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2019. 146 с.
3. Мариняк Я. Сучасний стан та особливості розвитку світового ринку туристичних послуг. Вісник Тернопільського відділу Українського географічного товариства. Тернопіль : Тайп, 2020. №4 (вип. 4). С. 55-64.
4. Поплавська І. Роль сталого розвитку туризму через призму масовому туризму. Міждисциплінарні інтеграційні процеси у системі географічної, туризмологічної та екологічної науки: матеріали II-ї міжнародної науковопрактичної конференції (м. Тернопіль, 15 жовтня 2020 р.). Тернопіль : Вектор, 2020. С. 276-283.
5. International Country Risk Guide. [Дата звернення: 28.09.2022] <https://www.prsgroup.com/explore-our-products/icrg/>
6. Kuzyshyn A. Pre-Covid Features of Geography of International Tourism Flows in Ukraine. Наукові записки ТНПУ. Серія: Географія. Тернопіль: СМП «Тайп», 2021. № 1 (50). С. 94-101.
7. Pabian B., Kuzyshyn A., Pabian A., Poplavska I., Zadvornyi S. Management in sustainable tourism in Poland and Ukraine. Outline of the problem. Monograph, Publishing House of Czestochowa University of Technology, Czestochowa 2020, 110 p.
8. Xu Q., Zhong M., Cheng H. & Xin Li X. Does public policy alleviate the impact of political risks on international tourism?, Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events, 2022. DOI: 10.1080/19407963.2022.2069115
9. Zhou B., Zhang Y., & Zhou P. Multilateral political effects on outbound tourism. Annals of Tourism Research, 2021, 88, 103184. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2021.103184>

Павло РОМАНІВ

Львівський національний університет імені Івана Франка

СТРУКТУРА МЕТАЧИННИКІВ РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ

На регіональному рівні структуру метачинників (метафакторів) розвитку туризму можна розглядати у системі: цілі, структура, завдання, технології, ресурси (рис.1..)

Цілі розглядаємо крізь призму стратегії розвитку, розуміння місця туристично-рекреаційної сфери у структурі господарства, у житті населення регіону. Структура як чинник має багато аспектів, серед яких структура управління туризмом, рекреацією, суміжними галузями (наявна чи планова). Завдання екстраполюються на економічну, соціальну, екологічну складову розвитку регіону у контексті сталого (стабільного, стійкого, збалансованого) розвитку. Важливим метачинником є технології та наявна інфраструктура. Зрозуміло, що усі метачинники не можуть вступати у дію без наявних чи потенційних туристських та туристичних ресурсів.

Можна виділити три групи факторів впливу на розвиток інфраструктури та туризму, що впливають на характер проведення дозвілля та, своєю чергою, на модель туристського відпочинку: технологічні (засоби масової комунікації); інституційні (законодавчі, управлінські); соціально-економічні (демографічні, розмір доходу, професія, соціальний статус).